

HY TUTKIMUSDATA POLITIikka

10.6.2015

EEVA NYRÖVAARA

HELSINGIN YLIOPISTO

MIKSI? ULKOISET SYYT

- [Avoimen tiedon ohjelma 2013-2015](#) (Valtiovarainministeriö)
- [Avoimen tieteen ja tutkimuksen hanke](#) (ATT) 2014-2017 (Opetus- ja kulttuuriministeriö)
- [LERU Roadmap for Research Data](#) 2013
- Rahoittajat (esim. [Horizon 2020](#) datapilotit)

HELSINGIN YLIOPISTO

MIKSI? STRATEGISET SYYYT

Strategiset tavoitteet

1. "Enemmän aikaa tutkimukselle"
2. "Kansainvälisen tason tutkimusinfrastruktuuri"

- Tukipalveluiden ja koulutuksen tarve
- Hallinnollisten prosessien luominen ja tarkistaminen

HELSINGIN YLIOPISTO

MIKSI? SISÄISET SYYT

- Tutkimusdatanhallinnan osaamisessa kehitettävää
→ Hukataan resursseja
- Tutkimuseettiset kysymykset
→ Hyvän aineistohallinnan puutteet
- Oikeudelliset kysymykset
→ Kärjistyvät muiden ongelmien seurauksena
- Tutkijoiden meritoitumisen tukeminen
→ Tukea esimiestyöhön ja rekrytointeihin

HELSINGIN YLIOPISTO

MITÄ?

Yliopistotason linjaukset ja periaatteet ("politiikka")

Taustamuistio

- Määritelmät, nykytilanne, hyödyt/esteet, ym.

Toteuttamissuunnitelma vuosille 2015-2016/2017

- tunnistetaan politiikan edellyttämät **toimenpiteet** ja **vastuutahot**
- laaditaan **aikataulu** toimenpiteiden toteuttamiseksi
- laaditaan **mittarit**, joiden avulla toteutumista seurataan

→ tarkentuu

HELSINGIN YLIOPISTO

HY – TAVOITTEET

- Aineistojen **avoimuus** lähtökohtana
- Luoda **yhtenäiset käytännöt** aineistojen tallettamiseen, jakamiseen, ylläpitoon ja julkaisemiseen
- Luoda yhtenäiset tutkimusdataan liittyvät **palvelut** ja täten säästää yliopiston taloudellisia ja henkilöstöresursseja

HELSINGIN YLIOPISTO

HY – TAVOITTEET

- Tutkimuksen **laadun ja läpinäkyvyyden parantaminen** hyvää aineistohallintatapaa noudattamalla ja avoimuutta lisäämällä
- Velvoittaa osapuolia **sopimaan tutkimusdatan omistajuudesta, käyttöoikeuksista ja -ehdoista** ennen tutkimusprojektin alkua ja siten välttää näihin oikeuksiin liittyvät kiistat
- Määritellä politiikan edellyttämät **vastuut ja resurssit** ja sopia yliopiston eri toimijoiden välisestä työnjaosta

HELSINGIN YLIOPISTO

DATAN AVOIMUUS LÄHTÖKOHTANA

Helsingin yliopiston piirissä tuotettu, julkaistuihin tutkimustuloksiin liitetty tutkimusdata on lähtökohtaisesti yhteiskäyttöistä ja avointa (§ 8).

→ Avoimuus on **harkittua** ja **hallittua**.

→ Avoimuus edellyttää **hyvää aineistohallintaa** ja **selkeitä oikeuksia**.

HELSINGIN YLIOPISTO

TUTKIMUSDATA JA OIKEUDET 1/4

Helsingin yliopisto tarjoaa tukea tutkimusaineistoihin liittyvien oikeudellisten kysymysten tunnistamiseen ja ratkaisemiseen (§ 6).

- Laki- ja yritysysteistyöpalvelut (tutkimuksenjuristit@helsinki.fi)
- Henkilöstö- ja lakiasiain juristit
- Tutkimusdataa koskevat kyselyt yleisiä (HY:n sisäisiä)
 - Jatko-opiskelija – ohjaaja
 - Tutkimusryhmien sisäiset erimielisyydet
 - Työsuhteiden päättymisen (eläköitymiset, siirtyminen toisiin töihin)

HELSINGIN YLIOPISTO

TUTKIMUSDATA JA OIKEUDET 2/4

Vastuulliset tutkijat vastaavat siitä, että tutkimuksessa syntyvien aineistojen omistus- ja käyttöoikeuksia koskevat sopimukset tehdään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, soveltuvin osin ennen tutkimushankkeen alkua (§ 6).

- Tavoitteena vähentää (välttää?) oikeuksiin liittyvät kiistat
- Toimiiko?
- Voitaisiinko löytää yksinkertaisempi ratkaisu?

HELSINGIN YLIOPISTO

TUTKIMUSDATA JA OIKEUDET 3/4

Rahoitushakemuksiin liitettävissä aineistohallintasuunnitelmissa on otettava huomioon aineiston ja datan [...] omistajuus ja käyttöoikeudet [...]. Tutkimusaineistojen metadatassa on mainittava tutkimusdatan omistaja ja oikeudelliset rajoitukset tutkimusaineistojen käytölle.

Henkilötietojen ja muiden arkaluontoisten aineistojen käsittely ja säilyttäminen on otettava huomioon aineistohallintasuunnitelmassa (§ 7).

- ”Tiukemmat” vaatimukset kuin rahoittajilla
- Ohjataan tutkijoita ja talousvastuullisia yksiköitä huomioimaan datan omistajuuteen ja käyttöoikeuksiin liittyvät kysymykset
- Ohjataan tutkijoita huomioimaan rekisterinpitäjän velvollisuudet

HELSINGIN YLIOPISTO

TUTKIMUSDATA JA OIKEUDET 4/4

Aineistojen käytön yhteydessä tutkimusaineistojen tekijät on mainittava hyvän tavan mukaisesti ja Helsingin yliopisto on mainittava tutkimusaineistojen lähteenä (§ 8).

- Pyritään varmistamaan tutkijoiden meritoituminen
- Pyritään varmistamaan HY:n näkyvyys
- Vaatii hyvää metadataosaamista

HELSINGIN YLIOPISTO

RATKAISUJA?*

- 1. HY rekisterinpitäjänä** (henkilötietoja sisältävät aineistot)
 - HY hallinnoi henkilötietoja sisältävät aineistot
 - HY huolehtii rekisterinpitäjän velvoitteista
- 2. HY:lla ja tutkijalla mahdollisuus käyttää ja levittää tutkimusaineistoja**
 - HY:lle laaja käyttöoikeus TAI
 - HY:lle omistusoikeus
- 3. Aineistoasioiden huomioiminen ohjaussopimuksissa**

Miten toteutetaan käytännössä?

→ sopimukset, tietojärjestelmät

*Mahdollisia vaihtoehtoja esitettyjen ongelmien ratkaisemiseen. Eivät edusta HY:ssa päätettyä linjaa.

HELSINGIN YLIOPISTO

TULE MUKAAN VAIKUTTAMAAN!

Yhteystiedot:

Eeva Nyrövaara

eeva.nyrovaara@helsinki.fi

+358 2941 40916 / +358 50 4160659

@EevaNyrovaara

Seuraa ja kommentoi datapolitiikan toteuttamista:

<https://wiki.helsinki.fi/display/Tutkimusdatapolitiikka/Tutkimusdatapolitiikka+-+Research+Data+Policy>

HELSINGIN YLIOPISTO